

JADWIGA KUCZYŃSKA

NIEDOSTRZEŻONE ARCYDZIEŁO MISTRZA ŚLĄSKIEGO JODOKA

W kościele parafialnym p.w. NM Panny w Banskiej Bystricy (Słowacja) stoi brązowa chrzcielnica wykonana – jak głosi inskrypcja na nodusie – w 1475 roku przez Jodocusa¹ (il. 1). Chrzcielnica (wysokość 114 cm, średnica czaszy 86 cm, średnica stopy około 80 cm) ma kształt kielichowy. Jest zbudowana z dwóch części: wydatnej, cylindrycznej czaszy, wraz ze smukłym, mocno zwężającym się przy talerzykowatym nodusie trzonem oraz sześciolistnej stopy z wysokim cokolikiem, rozszerzającej się ku dołowi analogicznym wygięciem jak trzon. Obydwie części połączone są za pomocą walcowatego czopu, widocznego w prześwitach ażurowej stopy. Wzmacnia on również strukturę naczynia, zwłaszcza w miejscu najgłębszego przewężenia (przy nodusie) i przenosi ciężar czaszy na stopę, dzięki czemu chrzcielnica zyskuje na stabilności. Czasza podzielona jest pinaklami na dwanaście kwater. W dziewięciu, pod arkadami umieszczone są pełnoplastyczne figury apostołów: św. Piotra, św. Pawła (powtórzony dwukrotnie), św. Jana, św. Jakuba,

DR HAB. JADWIGA KUCZYŃSKA – prof. KUL, kierownik Katedry Historii Sztuki Średniowiecznej Polski Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, adres do korespondencji: Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin.

¹ Inskrypcje odczytała prof. dr hab. Barbara Trelińska z Katedry Nauk Pomocniczych Historii Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Według odczytu poprawna lekcja imienia mistrza w inskrypcji na chrzcielnicy brzmi: Iodcus.

Artykułu nie napisałam bez życzliwej pomocy moich kolegów ze Słowacji, zwłaszcza Pana Ph Dr Michała Šlivki z Trnavskiej Univerzity i Pani Marty Mácelovej ze Stredoslovenského Múzeum w Banskjej Bystricy. W tym miejscu pragnę złożyć im serdeczne podziękowanie.

postać z księgą [?] (powtórzona dwa razy) oraz postać bez atrybutu (powtórzona dwa razy). Postacie apostołów są większe od wykroju arkad. Głowa św. Piotra wystaje poza arkadę, natomiast stopy św. Pawła kryją się w niszy. Pozostałe trzy kwatery wypełniają tarcze herbowe z jednorożcem (również w klejnocie) widocznym nad połową młyńskiego kamienia, ujęte bogatymi labrami. Czaszę przy krawędzi górnej i u dołu opasują inskrypcje oddane teksturą epigraficzną podobną do pisma używanego w kodeksach liturgicznych. Górna: *+In . nomine . sanct (a) e . et . individu(a)e . trinitatis . patr(is) . et . fili(i) . et . spiritus . sanc(i) . amen . qui . crediderit . et . baptisatus . fuerit . salvus . erit . ih(esu)s . xp(istu)s . salus*. Dolna: *. iste est aqua(e) . vita(e) . fons sa(n)cti sic . p(ote)stas b(e)n(e)dic(t)ione fort(i)tudo fragi(li) (et) pio (homini) rem(iss)i(on)e peccatoru(m)*. Na nodusie umieszczona jest trzecia inskrypcja wykonana analogicznym pismem: *m iod-cus 1475*. W inskrypcji górnej, rozpoczynającej się znakiem krzyża, poszczególne słowa są oddzielone rozdzielnikiem w formie rozetki. W dolnej rozetka występuje tylko raz i pełni funkcję początnika.

Nasadę czaszy ujmuje motyw sznura, a pod nim dwanaście zwierzęcych (lwich?) głów, usytuowanych po jednej pośrodku każdej kwatery. Stopę i trzon dzielą wertykalne żeberka o profilu półwałka z nałożonym na nie sznurem; podobny otacza sześciolistny wykrój stopy. Na trzonie liczba żeberk-półwałków jest podwojona.

Pola stopy wypełnia ażurowa dekoracja skomponowana z trzech splecionych z wicią roślinną bazyliśzków (smoków?). Stylizowana roślinność (winna latorośl?) zdobi również górną partię trzonu pod czaszą oraz wypełnia trójkątne pola przy łukach arkadowych w kwaterach na czaszy. Inny motyw roślinny – w formie rozetek – uwypukla, nad i pod nodusem miejsca odchodzenia żeberk. Cokolik stopy dekorują, powtarzające się rytmiczne, ażurowe cztero-liście.

Chrzcielnica należy do arcydzieł sztuki ludwisarskiej. Jej kielichowy kształt odznacza się niezwykłą, jak na ten typ naczyń symetrią i harmonią budowy, a wprowadzona na ścianki ażurowa, wręcz filigranowa dekoracja dodaje lekkości. Zbieżność z wyrobami złotniczymi jest uderzająca.

Chociaż w sztuce gotyckiej utrwaliła się dla chrzcielnic forma kielichowa, wyrażająca ideę nierozzerwalnej więzi między dwoma sakramentami inicjacji; chrztem i Eucharystią², to wyjątkowo spotkać można chrzcielnicę, która by

² Na temat sakramentów inicjacji chrześcijańskiej istnieje bogata literatura teologiczna. Z opracowań dotyczących chrzcielnic, które poruszają tę problematykę, zob. przede wszystkim: W. B e d a r d, *The Symbolism of the Baptismal Font in Early Christian Thought*, Wa-

oddawała tę myśl w tak wyrazisty sposób. Stojąc przed chrzcielnicą w Banskiej Bystricy ma się wrażenie, że kielich eucharystyczny zamienił się w kielich chrzcielny.

Ideową wymowę chrzcielnicy wzbogaca program zawarty w dekoracji i inskrypcjach. „Obraz” i słowo grają równoznaczną rolę. Program układa się w jasną, logiczną całość, którą należy „odczytywać” i rozważać od dolnej strefy naczynia.

Program jest niejako stopniami prowadzącymi do wiecznej szczęśliwości. U dołu chrzcielnicy zmagą się i kłębi świat grzechu w postaci bazylijszków (smoków?) (Ps 91, 13)³. Ugina się już jednak pod naporem otaczającej go zewnątrz roślinności, symbolizującej ogród rajski⁴, w tym wypadku jego zapowiedź. Jak doń dotrzeć? Odpowiedzi przynoszą inskrypcje opasujące czaszę. Dolna wskazuje na wodę chrzcielną – źródło życia – i określa jej przymioty, dzięki którym ułomny lecz pobożny człowiek otrzyma odpuszczenie grzechów. Drugą – umieszczoną wyżej – otwiera znak krzyża. Po nim następuje trynitarna formuła chrztu⁵, poszerzona, zapewne przez autora programu, o jej ściślejszą teologiczną postać: „W imię świętej i niepodległej Trójcy”. Jesteśmy jakby uczestnikami ceremonii chrztu. Koniec inskrypcji obiecuje nagrodę po spełnieniu dwu warunków: „Kto uwierzy i ochrzczi się zbawion będzie...” (Mk 16, 16).

Apostołowie, pierwsi uczniowie i wyznawcy Chrystusa, rozstawieni wokół czaszy, to zarazem pierwsi szafarze chrztu. Im Zmartwychwstały Syn Boży polecił chrzczyć wszystkie narody „w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego”. W pobliżu apostołów uwiecznił się dobroczyńca kościoła, fundator nie tylko chrzcielnicy ale i kaplicy p.w. Bożego Ciała – Vit Mühlstein⁶.

Apostołowie i po trzykroć pojawiający się herb Vita Mühlsteina zasłużonego dla kościoła, a więc jednego z najbardziej godnych przedstawicieli spo-

sington 1951; F. Nordström, *Mediaeval Baptismal fonts. An Iconographical Study*, Stockholm 1984 oraz zebraną tam bogatą literaturę, a także: J. Kuczyńska, *Srednio-wieczne chrzcielnice kamienne w Polsce*, „Rocznik Historii Sztuki” 14(1984), s. 11-13.

³ Kuczyńska, dz. cyt., s. 12-13 oraz zebrana tam literatura.

⁴ Tamże, s. 13 oraz zebrana literatura, między innymi: R. Bauerreiss, *Arbor Vitae, Der „lebensbaum” und seine Verwendung in Liturgie. Kunst und Brauchtum des Abendlandes*, München 1938 (Abhandlungen der Bayerischen Benediktiner-Akademie, III).

⁵ Formułę trynitarną chrztu nakazuje *Nauka dwunastu apostołów – Didachē II, 7* (tłumaczenie z greki na język polski A. Lisiecki, w: *Pisma Ojców Kościoła*, t. I, s. 31; ostatni komentarz w jęz. francuskim J. P. Aude, *Didachē, Instructions des apôtres*, Paris 1958).

⁶ J. Spřítz a. *Bronzová neskorogotická krstiteľnica v kostole Nanebovzatia Panny Marie v Banskej Bystrici*, „Pamiętki a Muzea” 1995, nr 4, s. 38.

leczności wiernych, znajdują się jakby we wnętrzu świątyni, którą sugerują arkady.

Do programu chrzcielnicy, nie naruszając jego treści, wpisał się mistrz Jodocus, uwieczniając swoje imię i rok wykonania dzieła – 1475. Jest on jakby zwornikiem dwóch stref: dolnej, uosabiającej przegrywane już siły zła, górnej – poświęconej światu zbawienia i łaski.

Chrzcielnica różni się zdecydowanie, zarówno formą, dekoracją jak i wymową ideową, od chrzcielnic z brązu wykonywanych na słynącym ze sztuki ludwisarskiej – pobliskim Spiszu. Potwierdzeniem tej opinii są liczne chrzcielnice występujące nie tylko w regionie spiskim, ale także na terenie całych górnych Węgier (obecnie Słowacja). Większość pochodzi z renomowanego warsztatu, czynnego w Spiskiej Nowej Wsi od 1357 roku do 1516 roku⁷. Przykładem niech będą trzy chrzcielnice z Matejowców, przełom XIV/XV wieku (il. 2), Ruskinowców, 1427 rok (il. 3) i Spiskiej Beli, ostatnia ćwierć XV wieku (il. 4). Może dlatego badacze średniowiecznej sztuki ludwisarskiej na Węgrzech, nie znajdując do chrzcielnicy w Banskiej Bystricy stylistycznego odniesienia ani związku imienia Jodocus z jakimkolwiek rodzimym warsztatem, pomijali ją najczęściej milczeniem, a ci, którzy poświęcili jej krótkie wzmianki, kierowali się zazwyczaj złym tropem. Zsuzsa Lovag w pracy o węgierskiej sztuce brązowniczej w średniowieczu wysunęła przypuszczenie, że chrzcielnica jest dziełem lokalnym. Przemawiają za tym – jej

⁷ Wymieniam tylko prace z ostatniego trzydziestolecia. Wszystkie cytują wcześniejsze opracowania. Zob. przede wszystkim H. B a r a n y a i, *Das gotische Bronzetaufbecken in Gyöngyös*, „Acta Historiae Artium”, 12(1966) s. 61-70; A. C. G l a t z, *Sredovekékovolejárstvo v Spisskej Novej Vsi*, Spisska Nová Ves 1968, s. 241-255; J. S p r i t z a, *Spisské Zvony*, Bratislava 1972; J. S p r i t z a, D. U c n i k o v a, *Spisské krstiteľnice z tvorivého okruhu Konráda Gaala*, „Zborník Slovenského Národného Múzea”, [„Annales Musei Nationalis Slovaci”], 56(1972), s. 35-97; J. S p r i t z a, L. B o r o d a c, *Podoby starého Spisa*, Bratislava 1975; Z. L o v a g, *Mittelalterliche Bronzekunst in Ungarn*, Budapest 1979, s. 36-44, tabl. 36-43.

Spośród chrzcielnic spiskich duże zainteresowanie budziła chrzcielnica w Spisze Podhradie, datowana na ostatnie trzydziestolecie XIV wieku. Oprócz inskrypcji świadczącej o powiązaniach z Polską: S. BOLESLAVI. DEI. GRACIA. DUCIS. POLONIE, odbito medalion z przedstawieniem św. Jerzego, wzorowany na pieczęci Bolesława Pobożnego. W. Semkowicz zauważył, że dokument Bolesława Pobożnego z tą pieczęcią był i jest przechowywany w Krakowie, w klasztorze św. Andrzeja, u sióstr klarysek (W. S e m k o w i c z, *Spiska sztuka odlewnicza i jej związki z Krakowem w XIV wieku*, „Rocznik Krakowski” 25(1934), s. 17). Taki sam medalion – według spostrzeżenia Semkowicza – odbito również na stopie chrzcielnicy w Strazach pod Tatrami i na czaszy chrzcielnicy w Vrbov z 1484 roku, dzieło Jána Wagnera. H. Baranyai do grupy chrzcielnic z medalionem św. Jerzego wzorowanym na pieczęci Bolesława Pobożnego dodała jeszcze chrzcielnicę w Gyöngyös (Węgry) z około 1500 roku.

zdaniem – cechy formalne, odbiegające od stylu chrzcielnic spiskich, pochodzących z warsztatu nowowiejskiego, a także fakt, że w Banskiej Bystricy, w tym samym czasie, w którym odlano chrzcielnicę, działał warsztat garncarski produkujący kafle, między innymi z przedstawieniami apostołów. Być może modele do postaci apostołów na kaflach i na chrzcielnicy, jak sugeruje Lovag, pochodzą z jednego źródła⁸. Wspomnieć również należy o pracy Rudolfa Christinera na temat austriackich chrzcielnic, w której kilkakrotnie napotykałyśmy informacje – niestety prawie wszystkie błędne – o chrzcielnicy w Banskiej Bystricy. W opisie autor pominął inskrypcje, tłumacząc się niemożliwością ich odczytania, nie zinterpretował powtórzonego trzykrotnie herbu, a jedną z figur na czaszy określił jako wyobrażenie Chrystusa. Ponadto dowiadujemy się, że chrzcielnicę wykonał w Spiskiej Nowej Wsi, w roku 1476 niejaki mistrz Jodocus⁹. Dopiero pod koniec grudnia 1995 roku Juraj Spiritza, omawiając krótko interesującą nas chrzcielnicę, z powołaniem się na list historyka niemieckiego Klausa Lutza wspomina o jej warsztatowym, wrocławskim pochodzeniu¹⁰. Poza tym artykuł Spritzki niewiele wnosi do wiedzy na temat chrzcielnicy i jej twórcy, miejscami nawet wprowadza czytelnika w błąd¹¹. Jodocus na pewno zasługuje na wnikliwsze studium.

Jodok (Jodocus, Jost) Tauchen pracował w drugiej połowie XV wieku we Wrocławiu, gdzie był powszechnie cenionym artystą – znanym nie tylko ze swych dzieł, ale także i z nazwiska wielokrotnie wymienianego w Księgach Miejskich. O jego życiu i twórczości wiemy dzięki pracy Alwina Schultza opartej na źródłach *De vita atque operibus magistri Jodoci Tauchen...*, wydanej w 1864 roku¹².

⁸ Z. L o v a g, *Mittelalterliche Bronzekunst in Ungarn*, Budapest 1979, s. 41-42.

⁹ R. C h r i s t i n e r, *Mittelalterliche Taufbecken in Österreich. Eine Formalgeschichtliche und Ikonographische Untersuchung*, Graz 1993; nr kat 21; s. 85.

¹⁰ S p r i t z a, dz. cyt., s. 38. Do tego samego wniosku doszłam w 1992 roku podczas badań terenowych na Słowacji, w ramach opracowywanego przeze mnie programu „Sztuka cechowa na terenie Europy Środkowo-Wschodniej”, zaakceptowanego przez KBN. W listopadzie 1994 roku złożyłam do druku w „Művészettörténeti Értesítő” (Budapeszt) artykuł o banskiej chrzcielnicy, który ukazał się w druku w 1996 r., t. XLV, 1-2, s. 61-68: *A beszttercebányai keresztelömedencéről és mesteréről*. O chrzcielnicy w Banskiej Bystricy zob. także: J. K u c z y ŋ s k a, *Les fonts baptismaux de Banská Bystrica en Slovaquie*, w: *Iconographica. Mélanges offerts à Piotr Skubiszewski*, Poitiers 1999, s. 135-141.

¹¹ Nie wiadomo np., skąd autor wie, że Jodok urodził się w Legnicy i że doctor Mikołaj Tauchen, kanonik w katedrze wrocławskiej był jego młodszym bratem.

¹² A. S c h u l t z, *De vita atque operibus magistri Jodoci Tauchen lapicidae wratiaviensis, saeculo XV^{to} Florentis, Vratislaviae* 1864.

We wrocławskich Księgach Miejskich Jodok występuje po raz pierwszy pod datą 3 marca 1453 roku, kiedy to zawarł umowę z *cum vitricis*, „ojcami chrzestnymi” kościoła p.w. św. Elżbiety o wykonanie cyborium (*sacrarium*)¹³; 22 sierpnia 1455 roku jest umieszczony w spisie ludności¹⁴. W 1475 roku figuruje jako pierwszy na liście nowo powstałego cechu murarzy i kamieniarzy¹⁵, ostatnia wzmianka o nim pochodzi z 1495 roku¹⁶.

Jodok był rzeźbiarzem, budowniczym i ludwisarzem. W latach 1468-1470 był miejskim giserem¹⁷. Niestety po tak wszechstronnym artyście zachowało się we Wrocławiu tylko jedno sygnowane gmerkiem dzieło – wspomniane *sacrarium* w kościele św. Elżbiety (il. 5)¹⁸. Miało być ono zgodnie z ambicjami mieszczańskich „ojców chrzestnych” okazalsze, a w żadnym wypadku nie skromniejsze¹⁹ od już istniejącego w kościele NM Panny, które, jak skądinąd wiadomo, wyszło z warsztatu Wolfganga z Wiednia. Jodok wykazał się szczytem umiejętności technicznych, osiągając precyzję godną najlepszych dzieł złotniczych. Strzeliste, ażurowe cyborium skomponowane głównie ze sterczyn i fialek, między którymi umieszczone są figurki proroków i świętych, musiało znaleźć uznanie w oczach samego twórcy, skoro umieścić na

¹³ Tamże, s. 4.

¹⁴ Tamże.

¹⁵ M. B u k o w s k i, *Ratusz wrocławski na tle urbanistycznego rozwoju miasta*, w: M. B u k o w s k i, M. Z l a t, *Ratusz wrocławski*, Wrocław 1958, s. 52, s. 148, przyp. 9. Autor opiera się na źródłowej pracy K. Bimlera dotyczące między innymi początków zawiązania się cechu murarzy i kamieniarzy (K. B i m l e r, *Quellen zur schlesischen Kunstgeschichte*, Breslau 1934-1941). Na s. 12 w wykazie przyjętych do cechu, najstarszym jest Tauchen (1455); A. Schultz (dz. cyt., s. 9) podaje 1476 rok, pod którym Jodok jest wymieniony z Janem Bertoldem jako zaprzysiężony cechu (senior).

¹⁶ S c h u l t z, dz. cyt., s. 8.

¹⁷ T e n ż e, J. Tauchen als Stückgiesser, „Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens”, Breslau 1864. O Jodoku jako miejskim giserze pisze Z. Kurzeja (*Późnogotycka brązowa chrzcielnica z kościoła św. Elżbiety we Wrocławiu*, mps, Wrocław 1971, s. 28, praca magisterska przygotowana w Katedrze Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego pod kier. prof. dr Mieczysława Złata.

¹⁸ S c h u l t z, dz. cyt., s. 4. 15 nn. Według spisanej umowy robota miała być gotowa w trzy lata. Niewątpliwie tak było, bo Jodok otrzymał zapłatę 24 lipca 1456 roku. W literaturze przedmiotu podaje się 1455 rok jako datę wykonania sakrarium, bądź 1456. Zob. między innymi: A. Z i o m e c k a, *Rzeźba i malarstwo od 2 połowy XIII do początku XVI wieku*, w: *Wrocław jego dzieje i kultura*, red. Z. Świechowski, Warszawa 1978, s. 121 (tu rok 1455), M. Z l a t, *Ratusz Wrocławski*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk 1976, s. 26 (tu rok 1456).

¹⁹ S c h u l t z, J. Tauchen als..., s. 17-18.

cokole podtrzymywanym przez anioły, między symbolami ewangelistów, autoportret w popiersiu z dużą tarczą z gmerkiem w rękach²⁰.

Informacji o Jodoku jako architekcie dostarczają zachowane w źródłach kontrakty budowy północnych kaplic kościoła NM Panny na Piasku. Jodokowi jest przypisywana kaplica Filipa Dachsa wykonana w latach 1466-1469²¹.

Istnieją przekonujące argumenty o zatrudnieniu Jodoka przy rzeźbiarskich pracach w ratuszu. Mieczysław Zlat na podstawie biografii artysty przypuszcza, że miało to miejsce w latach 1450-1460 i 1470-1477²². Z nim łączy się wykonanie elementów rzeźbiarskich kaplicy i północnej nawy refektarza. Interpretując spostrzeżenie Janiny Bąk, która zauważyła, że anioł na sklepieniu w nawie południowej refektarza opatrzony datą 1484 przypomina autoportret Jodoka z *sacrarium* w kościele p.w. św. Elżbiety²³ można sądzić, że przy ratuszu pracował tuż przed 1484 rokiem. Janina Bąk doszukała się również podobieństwa między autoportretem Jodoka z *sacrarium* a ujęciem portretowym jednego z aniołów w scenie chrztu Chrystusa w Jordanie na czaszy kamiennej chrzcielnicy, datowanej na lata przed 1472 rokiem (il. 6), w kościele NM Panny na Piasku²⁴. Jeszcze inne analogie łączą chrzcielnicę z *sacrarium*. Są to: gwiazdzista mała stopa, profil zeber i motyw winnej latorośli o mięsistych liściach. Na tej podstawie Janina Bąk opowiedziała się za udziałem Jodoka w powstaniu chrzcielnicy, podobnie jak uczynił to niegdyś Alwin Schultz²⁵.

Podstawioną przez Schultza atrybucję, popartą przez Janinę Bąk, wzmacnia chrzcielnica w Banskiej Bystricy. Na obydwu dziełach odnajdujemy zbliżone motywy roślinne, a drobne zwierzęce, usytuowane w dolnych partiach stóp, niespotykane na późnogotyckich chrzcielnicach, świadczą o przywiązaniu mistrza do romańskiej ikonografii. Z jakiego zatem dzieła przejął Jodok zapomniane już motywy? Musiał je dobrze znać i wysoko cenić. Odpowiedź nasu-

²⁰ Zob. na ten temat między innymi: J. Bąk, *Późnogotycka chrzcielnica w kościele NMP na Piasku we Wrocławiu*, „Biuletyn Historii Sztuki” 35(1973), nr 2, s. 132, il. 19; Ziomecka, dz. cyt., s. 121, il. 241. Według Schultza (*De vita atque...*s.4) Jodok przedstawił na *sacrarium* podobiznę swoją i swojego sługi.

²¹ Schultz, *De vita atque...*, s. 29; zob. również M. Kutzer, *Architektura*, w: *Sztuka Wrocławia*, red. T. Broniewski, M. Zlat, Wrocław-Warszawa-Kraków 1967, s. 99; Zlat, dz. cyt., s. 26.

²² Zlat, dz. cyt., s. 26.

²³ Bąk, dz. cyt., s. 132.

²⁴ Tamże, s. 132. Datę powstania chrzcielnicy w latach po 1464 a przed 1475 J. Bąk podała za: Schultz, *De vita atque...*

²⁵ Bąk, dz. cyt., s. 138; Schultz, *De vita atque...* s. 32.

wa się jedna. W Legnicy, mieście, w którym się prawdopodobnie urodził i często do niego wracał, w kościele parafialnym p.w. św. św. Piotra i Pawła stoi do dziś protogotycka brązowa chrzcielnica, której wysoki poziom artystyczny nie budzi wątpliwości (il. 7)²⁶. Stopę jej wypełniają, między innymi, bazylijski wespół ze stylizowanymi motywami roślinnymi. Przyjąć zatem można, że jeśli chrzcielnica w kościele NM Panny na Piasku nie wyszła spod dłuta Jodoka, to z pewnością z jego warsztatu i przy jego udziale.

Jodok cieszył się powodzeniem nie tylko we Wrocławiu. Wyjeżdżał, jak już wiemy, do Legnicy i do innych miast śląskich²⁷; w Nysie miał pracownię²⁸. Badania wykazały, że około 1475 roku zatrudniony był przy budowie wieży dzwonów przy kościele św. Jakuba w Nysie²⁹. Jednak ta praca nie zajmowała zbyt długo mistrza, skoro mimo pobranej zaliczki ciągle zwlekał z wywiązaniem się z podjętego zobowiązania, o czym dowiadujemy się z listu Rady Miejskiej w Nysie z 1475 roku, skierowanego do Rady Miejskiej Wrocławia³⁰. Coś zatem odciągało Jodoka od dotrzymania umowy. Czy prace we wrocławskim Ratuszu, jak przypuszcza Zlat?³¹ Odpowiedź na to pytanie przyniosła data odbita na nodusie chrzcielnicy w Banskiej Bystricy zbiegająca się z czasem, w którym zaniepokojeni rajcy nyscy ślali list ponaglący mistrza Jodoka do podjęcia lub kontynuowania prac przy kościele św. Jakuba. Dodać trzeba, że chrzcielnica jest jedynym znanym dotychczas dziełem Jodoka, na którym umieścił nie tylko rok wykonania ale i swoje imię. Czy uczynił tak dlatego, że chrzcielnica miała stać się formą reklamy jego warsztatu i prezentować artystyczne możliwości mistrza z obcych stron? Niewątpliwie Jodok miał to na względzie, ale drugim i chyba ważniejszym powodem było prawdopodobnie uznanie przez mistrza za najdoskonalszą swoją pracę wspaniałego o harmonijnej budowie kielicha, odlanego z brązu, będącego dziełem rzeźby i „złotnictwa” zarazem.

Kunszt Jodoka jako ludwisarza musiał być głośny już w latach 60. XV wieku, skoro w 1462 roku arcybiskup gnieźnieński Jan VI (Odrowąż ze Spro-

²⁶ Na temat legnickiej chrzcielnicy zob.: M. P i e t r u s i ń s k a, *Progotycka chrzcielnica brązowa w Legnicy*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1960, nr 1, s. 3-34.

²⁷ K u r z e j a, dz. cyt., s. 28.

²⁸ S c h u l t z, *De vita atque...*, s. 6.

²⁹ M. Z l a t, *Rzeźbiarska i malarska dekoracja Ratusza we Wrocławiu*, w: M. B u k o w s k i, M. Z l a t, *Ratusz Wrocławski*, Wrocław 1958, s. 204.

³⁰ Tamże, s. 205.

³¹ Tamże. Zdaniem autora Jodocus przy Ratuszu wrocławskim pracował intensywnie w okresie od 1470 do 1477 roku.

wy) właśnie u niego zamówił płytę nagrobną, dla której wzorem miały być dwie gnieźnieńskiej płyty: Mikołaja Trąby (zm. 1422) i Wojciecha Jastrzębca (zm. 1436)³².

W 1971 roku Zdzisław Kurzeja, w pracy magisterskiej o chrzcielnicy brązowej z kościoła św. Elżbiety we Wrocławiu (obecnie Muzeum Narodowe w Warszawie) (il. 8), wysunął hipotezę, że jej autorem może być Jodok³³. Intuicja Kurzei okazuje się trafna. Potwierdza ją chrzcielnica w Banskiej Bystricy. Klaus Lutze również, jak podaje Spiritza, łączy chrzcielnicę z kościoła św. Elżbiety z warsztatem Jodoka³⁴.

Chrzcielnica wrocławska, tak jak w Banskiej Bystricy, ma kształt symetrycznego kielicha, mocno przewężonego w środkowej części, tj. w miejscu talerzykowatego nodusa. Czasza jej jest podzielona na dwanaście kwater, a stopa ma plan sześciolistny. Obydwie chrzcielnice łączy konstrukcja: ich czasze są osadzone na masywnych walcowatych czopach prześwitujących przez ażurową stopę. W dekoracji chrzcielnic dostrzegamy analogiczne motywy: małe główki zwierzęce u nasady czaszy i roślinność. Podobne są elementy architektoniczne, jak żebra ujmujące trzon i maswerki na cokole. Te ostatnie mają na chrzcielnicy wrocławskiej bardziej skomplikowany rysunek. Również pinakle na czaszy są mniejsze niż na chrzcielnicy w Banskiej Bystricy i stanowią całość ze skrzyconymi kolumnienkami. W odróżnieniu od zabytku w Banskiej Bystricy chrzcielnica nie ma napisów i uderza bogactwem dekoracji architektonicznej i figuralnej. Na czaszy pod dwunastoma architektonicznymi baldachimami przedstawienia figuralne układają się w cykl chrystologiczny, poczynając od Chrztu Chrystusa w Jordanie do Zmartwychwstania. Na stopie są to wyobrażenia aniołów trzymających banderole, pod stopą przykucnięte, w różnych pozach, figurki męskie, na nodusie figurki w półpostaci, które podtrzymywały niegdyś tarcze herbowe. Wszystkie figurki, z wyjątkiem aniołów, odlane są w pełnym brązie, podobnie jak apostołowie na chrzcielnicy w Banskiej Bystricy.

Chrzcielnica wrocławska w porównaniu do chrzcielnicy w Banskiej Bystricy sprawia wrażenie pewnego przeładowania, kto wie, czy nie zamierzonego. Wygląda na to, że mistrz pod koniec życia starał się ukazać pełnię swoich możliwości twórczych. Prawdopodobnie bowiem chrzcielnica wrocławska jest

³² S c h u l z, *De vita atque...*, s. 21. Na temat gnieźnieńskich płyt, zob. między innymi: A. G ą s i o r o w s k i, *Krąg fundatorów wielkopolskich płyt brązowych*. „Kronika miasta Poznania” 1991, nr 3/4 s. 14.

³³ K u r z e j a, dz. cyt.

³⁴ S p i r i t z a, dz. cyt., s. 38.

ostatnią pracą Jodoka. Nie ulega wątpliwości, że powstała po „klasycznej” w swym wyrazie chrzcielnica w Banskiej Bystricy, zatem po roku 1475 a przed 1495, w którym nazwisko Jodoka znika z Ksiąg Miejskich Wrocławia.

Z ludwisarskiego warsztatu Jodoka wychodziły prace różnego przeznaczenia, lecz zawsze trudne; oprócz płyt nagrobnych i chrzcielnic zlecano mu również odlewanie armat³⁵. Nie słyszymy natomiast nic o dzwonach, a cóż dopiero o konwiach i innych naczyniach domowych.

Niektóre zamówienia otrzymywał Jodok z odległych od Wrocławia miejscowości. Wiedzieliśmy o Gnieźnie, a obecnie o Banskiej Bystricy. Niewykluczone, że badania terenowe doprowadziłyby do nowych odkryć. Wszak o chrzcielnicach w Banskiej Bystricy źródła wrocławskie milczą.

Czy tylko talent mistrza ułatwiał kontakty przynoszące zlecenia? A może miał wpływowego protektora dbającego o jego interesy? Niestety niewiele możemy na ten temat powiedzieć, najwyżej przypuszczać.

We Wrocławiu w tym samym czasie co Jodok Tauchen żył Mikołaj (Nicolaus Tauchen)³⁶. Był człowiekiem wszechstronnym: matematykiem, astronomem, poetą chwalonym przez samego Kallimacha³⁷.

Zbieżność nazwisk Jodoka i Mikołaja może być przypadkiem, ale mogły ich również łączyć więzy pokrewieństwa, kto wie czy nie bliskiego. Obydwaj związani byli z Nysą. Mikołaj urodził się w Nysie, a w 1477 roku był altarystą³⁸, zaś Jodok miał tam swój dom, a gdy go sprzedał, zachował piwnicę jako pracownię³⁹. Od 1476 roku zajęty był – zdaniem Złata – przy budowie wieży dzwonów. Miał bowiem wykonać pracę, za którą z góry podjął zapłatę⁴⁰.

Mikołaj Tauchen – snując dalej przypuszczenia – oceniał wysoko twórczość artystyczną Jodoka i otwierał przed nim możliwości zaprezentowania jej poza Śląskiem. Nieobce mu były wpływowe sfery wśród duchowieństwa

³⁵ S c h u l t z, *J. Tauchen als...*; zob. też: K u r z e j a, dz. cyt., s. 28.

³⁶ S c h u l t z, *J. Tauchen als...*, s. 3.

³⁷ K. M a l e c z y Ń s k i, *Dzieje Wrocławia*, cz. 1: Do roku 1526, Katowice–Wrocław 1948, s. 251.

³⁸ S c h u l t z, *J. Tauchen als...*, s. 3.

³⁹ Tamże, s. 6.

⁴⁰ M. Z ł a t, *Rzeźbiarska i malarska dekoracja Ratusza*, s. 205. W następnym zdaniu autor jednak pisze, że mistrz Jost (Jodocus) przy Ratuszu wrocławskim mógł pracować intensywnie w okresie 1470-1477. Wynika z tego, że kontynuacje prac przy wieży nyskiej mógł rozpocząć najwcześniej w 1477 a nie w 1476 roku. Zatem czas, kiedy Jodocus przebywał w Nysie, pokrywałby się z rokiem, w którym Nicolaus Tauchen był altarystą.

i świeckich. Znał bez wątpienia Jana Turzona, biskupa wrocławskiego († 1520), a prawdopodobnie także jego ojca, też Jana, rajcę krakowskiego (od 1486 r.), bogatego mieszczanina pochodzenia węgierskiego, związanego z górnictwem⁴¹. Turzonowie lubili otaczać się uczonymi i artystami, nierazdło brali ich w swą opiekę. Jan Turzon (ojciec) na przykład pozostawał w bliskich stosunkach z Witem Stoszem⁴².

Mikołaj miał sposobność poznać Jana Turzona albo w Krakowie, albo na Śląsku⁴³. Jan Turzon bowiem rozwijał swą działalność nie tylko w Małopolsce, ale także na Śląsku i na Węgrzech⁴⁴. W bogatych węgierskich „bańskich” miastach: Bystricy i Kremnicy założył kopalnie miedzi⁴⁵. W 1475 roku w Banskiej Bystricy, do zagrożonych zalaniem kopalni wprowadził nowy system odwadniający⁴⁶.

Datę 1475 nosi również chrzcielnica. Może Jan Turzon w sposób pośredni przyczynił się do zamówienia chrzcielnicy, wskazując Vitowi Mühlsteinowi polecanego przez Nicolausa Tauchena mistrza. Obydwoh łączyły co najmniej zawodowe interesy, bo Vit Mühlstein był od 1473 roku właścicielem kopalni w Banskiej Bystricy⁴⁷. Nie bez znaczenia jest również fakt, że Wrocław sprowadzał miedź właśnie z Banskiej Bystricy⁴⁸.

Zgromadzone informacje o Jodoku świadczą, że był artystą mocno osadzonym w sztuce Dolnego Śląska, że potrafił wykorzystywać dobre stare wzory. Nie tylko motywy zwierzęce wprowadził z powrotem na stopy chrzcielnic;

⁴¹ O Janie Turzonie zob.: J. P t a ś n i k, *Turzonowie w Polsce i ich stosunki z Fugggerami*, „Przewodnik Naukowy i Literacki” 33(1905). Wiedzę z dziedziny górnictwa zdobył w czasie studiów we Włoszech. Stał się mistrzem w oddzielaniu srebra i złota od miedzi. Zob. tamże, s. 883; J. P i e t r u s i ń s k i, *Złotnicy krakowscy XIV-XVI wieku i ich księga cechowa*, t. I, Warszawa 2000, s. 519, przyp. 6.

⁴² P t a ś n i k, *Turzonowie w Polsce*, s. 1120; P i e t r u s i ń s k i, dz. cyt., s. 519, przyp. 6.

⁴³ Mikołaj Tauchen studiował w Krakowie w 1457 roku. Zob. M a l e c z y ń s k i, dz. cyt., s. 251.

⁴⁴ Informacje o działalności Jana Turzona w Małopolsce, na Śląsku i na Węgrzech podaje nawet *Mała Encyklopedia Powszechna* (Warszawa 1959, s. 1005).

⁴⁵ M. G o t k i e w i c z, *Od Dunaju po Tatry*, w: *Słowacja i Słowacy. Kraj i lud*, t. I, red. W. Semkowicz, Kraków 1937, s. 86 n.

⁴⁶ *Slovník obci Banskobystrického okresu*, Banská Bystrica 1968, s. 127.

⁴⁷ S p i r i t z a, dz. cyt., s. 38.

⁴⁸ *Z historie a súčasnosti Bankobystrického okresu*, red. S. Kmet, Banská Bystrica 1989, s. 36; R. Heck (*Wrocław w latach 1241-1526*, w: *Wrocław jego dzieje i kultura*, Warszawa 1978, s. 63) pisze tylko, że z Węgier sprowadzano miedź. Zob. też: S p i r i t z a, dz. cyt., s. 38.

przywrócił im także duże cylindryczne czasze. Być może również pomysł aniołów, podpierających część górną sakrarium w kościele św. Elżbiety i zdobiących stopę chrzcielnicy z tego samego kościoła, przejął również z chrzcielnicy legnickiej.

Jodokowi była chyba bliższa praca w metalu, aniżeli kamieniarska. Przemawia za tym przede wszystkim sygnowana i datowana chrzcielnica w Banskiej Bystricy. Tym samym przyjętą i utrwaloną w literaturze opinię o Jodoku jako znanym rzeźbiarzu z 2. połowy XV wieku, trudniącym się także budownictwem, a „nawet odlewnictwem w brązie”⁴⁹, należałoby odwrócić. Jodok był przede wszystkim wybitnym artystą ludwisarzem, chociaż doskonale rzeźbił w kamieniu i cieszył się wzięciem jako budowniczy.

Badania nad Jodocusem nie wydają się być ukończone. Pełnoplastyczne figury apostołów na chrzcielnicy w Banskiej Bystricy (il. 9, 10) mogą przez analogie, przyczynić się do ustalenia warsztatowego wielu przykładów śląskich dzieł z ostatniego trzydziestolecia XV wieku.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA

- A u d e t J. P., *Didaché, Instructions des apôtres*, Paris 1958.
 S c h u l t z A., *De vita atque operibus Jodoci Tauchen lapidariae wraticlaviensis, saeculo XV^{to} Florentis, Vratislaviae 1864.*
 L i s i e c k i A., *Didaché, w: Pisma ojców Kościoła, t. I, Poznań 1924.*

OPRACOWANIA

- B a r a n y a i H., *Das gotische Bronzetaufbecken in Gyöngyös, „Acta Historiae Artium”*, 12(1966), s. 61-70.
 B a u e r r e i s R., *Arbor Vitae. Der „lebensbaum” und seine Verwendung in Liturgie, Kunst und Brauchtum des Abendlandes, München 1938 (Abhandlungen der Bayerischen Benediktiner-Akademie, III).*
 B a k J., *Późnogotycka chrzcielnica w kościele NMP na Piasku we Wrocławiu, „Biuletyn Historii Sztuki” 35(1973), nr 2, s. 132.*

⁴⁹ Z j o m e c k a, dz. cyt., s. 163; J. G i l e w s k a, *W późnośredniowiecznym Wrocławiu*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1967, s. 51. Autorka pisze o Jodacuse (Joscie) jako głośnym rzeźbiarzu i architekcie.

- B e d a r d W., *The Symbolism of the Baptismal Font in Early Christian Thought*, Washington 1951.
- B i m l e r K., *Quellen zur schlesischen Kunstgeschichte*, Breslau 1934-1941.
- B u k o w s k i M., Ratusz wrocławski na tle urbanistycznego rozwoju miasta, w: M. Bukowski, M. Zlat, *Ratusz wrocławski*, Wrocław 1958.
- C h r i s t i n e r R., *Mittelalterliche Taufbecken in Österreich. Eine Formalgeschichtliche und Ikonographische Untersuchung*, Graz 1993.
- G ą s i o r o w s k i A., Krąg fundatorów wielkopolskich płyt brązowych, „Kronika miasta Poznania” 1991, nr 3/4.
- G i l e w s k a J., *W późnośredniowiecznym Wrocławiu*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1967.
- G l a t z A. C., *Sredovekékovolejárstvo v Spisskej Novej Vsi*, Spisska Nová Ves 1968.
- G o t k i e w i c z M., *Od Dunaju po Tatry*, w: *Słowacja i Słowacy. Kraj i lud*, t. I, red. W. Semkowicz, Kraków 1937.
- H e c k R., *Wrocław w latach 1241-1526*, w: *Wrocław jego dzieje i kultura*, Warszawa 1978.
- K u c z y ń s k a J., *A besztercebányai keresztelömedencéről és mesteréről*, „Művészettörténeti Értesítő”, 1999, z. 1-2, s. 61-68.
- K u c z y ń s k a J., Średniowieczne chrzcielnice kamienne w Polsce, „Rocznik Historii Sztuki”, 14(1984), s. 11-13.
- K u c z y ń s k a J., *Les fonts baptismaux de Banská Bystrica en Slovaquie*, w: *Iconographica. Mélanges offerts à Piotr Skubiszewski*, Poitiers 1999.
- K u r z e j a Z., *Późnogotycka brązowa chrzcielnica z kościoła św. Elżbiety we Wrocławiu*, mps, Wrocław 1971, praca magisterska przygotowana w Katedrze Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego pod kier. prof. dr. Mieczysława Złata.
- K u t z n e r M., *Architektura*, w: *Sztuka Wrocławia*, red. T. Broniewski, M. Zlat, Wrocław-Warszawa-Kraków 1967.
- L o v a g Z., *Mittelalterliche Bronzekunst in Ungarn*, Budapest 1979.
- M a l e c z y ń s k i K., *Dzieje Wrocławia*, cz. 1: *Do roku 1526*, Katowice-Wrocław 1948. *Mała Encyklopedia Powszechna*. Warszawa 1959.
- N o r d s t r ö m F., *Mediaeval Baptismal fonts. An Iconographical Study*, Stockholm 1984.
- P i e t r u s i ń s k a M., *Progotycka chrzcielnica brązowa w Legnicy*, „Biuletyn Historii Sztuki” nr I, 1960.
- P i e t r u s i ń s k i J., *Złotnicy krakowscy XIV-XVI wieku i ich księga cechowa*, t. I, Warszawa 2000.
- P t a ś n i k J., *Turzonowie w Polsce i ich stosunki z Fuggerami*, „Przewodnik Naukowy i Literacki”, 33(1905).
- S c h u l t z A., *J. Tauchen als Stückgiesser*, w: *Zeitschrift des Vereins für Geschichte Schlesiens*, Breslau 1864.
- S e m k o w i c z W., *Spiska sztuka odlewnicza i jej związki z Krakowem w XIV wieku*, „Rocznik Krakowski” 25(1934).
- Słownik obci Banskobystrického okresu*, Banská Bystrica 1968.
- S p i r i t z a J., *Bronzová neskorogotická krstiteľnica v kostole Nanebovzatia Panny Márie v Banskej Bystrici*, „Pamiatky a Muzea”, 1995, nr 4.
- S p r i t z a J., *Spisské Zvony*, Bratislava 1972.
- S p i r i t z a J., B o r o d a c L., *Podoby starého Spisa*, Bratislava 1975.
- S p r i t z a J., U c n i k o v a D., *Spisské krstiteľnice z tvorivého okruhu Konrada Gaala*, w: „Zbornik Slovenského Národného Múzea”, [„Annales Musei Nationalis Slovaci”], 56(1972), s. 35-97.
- Z historie a súčasnosti Bankobystrického okresu*, red. S. Kmet, Banská Bystrica 1989.

- Z i o m e c k a A., Rzeźba i malarstwo od 2. połowy XIII do początku XVI wieku, w: Wrocław jego dzieje i kultura, red. Z. Świechowski, Warszawa 1978.
- Z ł a t M., Ratusz wrocławski, Wrocław 1958.
- Z ł a t M., Ratusz Wrocławski, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk 1976.
- Z ł a t M., Rzeźbiarska i malarska dekoracja Ratusza we Wrocławiu, w: M. Bukowski, M. Zlat. Ratusz Wrocławski, Wrocław 1958, s. 204.

SPIS ILUSTRACJI

1. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. NM Panny w Banskjej Bystricy, fot. John Skelton. Ecological Photography, York, England.
2. Chrzcielnica brązowa w Matejowcach, fot. Patrik Dubowsky, Trnavska Univerzita, Słowacja.
3. Chrzcielnica brązowa w Ruskinowcach, fot. w K. Divald, Szepesvarmegye Művészeti Emlékei, Budapest 1907.
4. Chrzcielnica brązowa w Spiskiej Beli, fot. J. Kuczyńska.
5. Sacrarium w kościele par. p.w. św. Elżbiety we Wrocławiu, fot. w Breslauer Kirchen, wyd. H. Gotz, Breslau 1926.
6. Chrzcielnica kamienna w kościele par. p.w. NM Panny na Piasku we Wrocławiu, fragment. fot. Instytut Sztuki PAN.
7. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. św. św. Piotra i Pawła w Legnicy, fot. Instytut Sztuki PAN.
8. Chrzcielnica brązowa z kościoła par. p.w. św. Elżbiety we Wrocławiu (obecnie Muzeum Narodowe w Warszawie), fot. Instytut Sztuki PAN.
9. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. NM Panny w Banskjej Bystricy, fragment. fot. John Skelton.
10. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. NM Panny w Banskjej Bystricy, fragment. fot. John Skelton.

DAS UNBEMERKTE MEISTERSTÜCK
DES SCHLESISCHEN KÜNSTLERS JODOK

Z u s a m m e n f a s s u n g

In der Pfarrkirche St. Maria in Banská Bystrica in der Slowakei befindet sich ein Bronze-
taufbecken in Kelchform, das – laut Inschrift auf dem nodus – 1475 von Jodocus angefertigt
wurde. An der Schale sind Apostelfiguren und in dreifacher Wiederholung das Wappenschild
des Veit Müllenstein angebracht. Die Schale umlaufen Inschriften, die an das Sakrament der
Taufe anknüpfen.

Das Taufbecken gehört zu den Meisterwerken der Gießereikunst. Auffallend ist die Ähnlichkeit
des Taufbeckens mit zeitgleicher Goldschmiedekunst. Dagegen unterscheidet es sich
deutlich von den Bronzetaufbecken, die in der nahe gelegenen, für ihre Gießereikunst
berühmten Zips, hergestellt wurden. Dies mag der Grund sein, weshalb die Forschung, die

weder eine Analogie zwischen der Zipser Gießereikunst und dem Taufbecken in Banská Bystrica fand noch einen Zusammenhang zwischen dem Namen Jodok und jener Werkstatt herstellen konnte und somit auf der falschen Spur war, über diesen Forschungsgegenstand mit Stillschweigen hinweggingen oder ihn nur gelegentlich erwähnte.

Jodok (Jodocus, Jost) Tauchen wirkte in der 2. Hälfte des 15. Jahrhunderts in Breslau. Er war Bildhauer, Baumeister und Gießer. Von diesem zniwersalen Künstler ist bis heute in Breslau nur ein einziges signiertes Werk erhalten: Das Tabernakel der Elisabethenkirche.

Von Jodok als Architekt erfahren wir aus Quellen, die den Bau der Nordkapellen der Marienkirche auf dem Sande in den Jahren 1466-1469 betreffen. Mit Jodok verbindet man verschiedene Bildwerke in der Karkpelle und im Nordschiff des Refektoriums im Rathaus, ebenso das Taufbecken in der Marienkirche auf dem Sande.

Jodoks handwerkliches Können als Gießer mußte bereits in den sechziger Jahren des 15. Jahrhunderts bekannt gewesen sein, da der Erzbischof von Gnesen, Johannes Vi., bei ihm 1462 eine Grabtafel bestellte.

Das Bronzetaufbecken von der Elisabethenkirche in Breslau, das heute im Warschauer Nationalmuseum aufbewahrt wird, ist ebenfalls Jodoks Werk. Vermutlich wurde es gegen das Lebensende des Meisters angefertigt. Es kann sein, daß Jodok mit diesem Werk die breite palette seiner künstlerischen Fähigkeiten zeigen wollte. Jedenfalls macht es einen überladenen Eindruck.

1495 verschwindet der Name Jodok spurlos aus den Stadtbüchern von Breslau.

Das Taufbecken in Banská Bystrica ist das einzige Werk des Künstlers, welches das Entstehungsjahr wie den namen des Meisters trägt. Es stellt sich die Frage, wie es nach Banská Bystrica gelangte. Möglich ist, daß die Verbindungen zu Johannes Turzon bestanden, der in Schlesien und in Ungarn, bekannt war – er hat Kupferbergwerke in Banská Bystrica und Kremnica gegründet – und auf die Bestellung des Taufbeckens aus dem entlegenen Ort einen Einfluß hatten.

Die Forschung zu Jodok scheint jedenfalls noch nicht abgeschlossen zu sein.

Übersetzt von Marzena Górecka

Słowa kluczowe: Jodcus, Jodocus, chrzcielnica, sakrarium, Banská Bystrica, Wrocław.

Schlüsselwörter: Jodcus, Jodocus, das Taufbecken, das Tabernakel, Banska Bystrica, Breslau.

Key words: Jodcus, Jodocus, font, sacrary, Banská Bystrica, Wrocław.

1. Chrzcielnica brązowa w kościele par.
p.w. NM Panny w Banskjej Bystricy

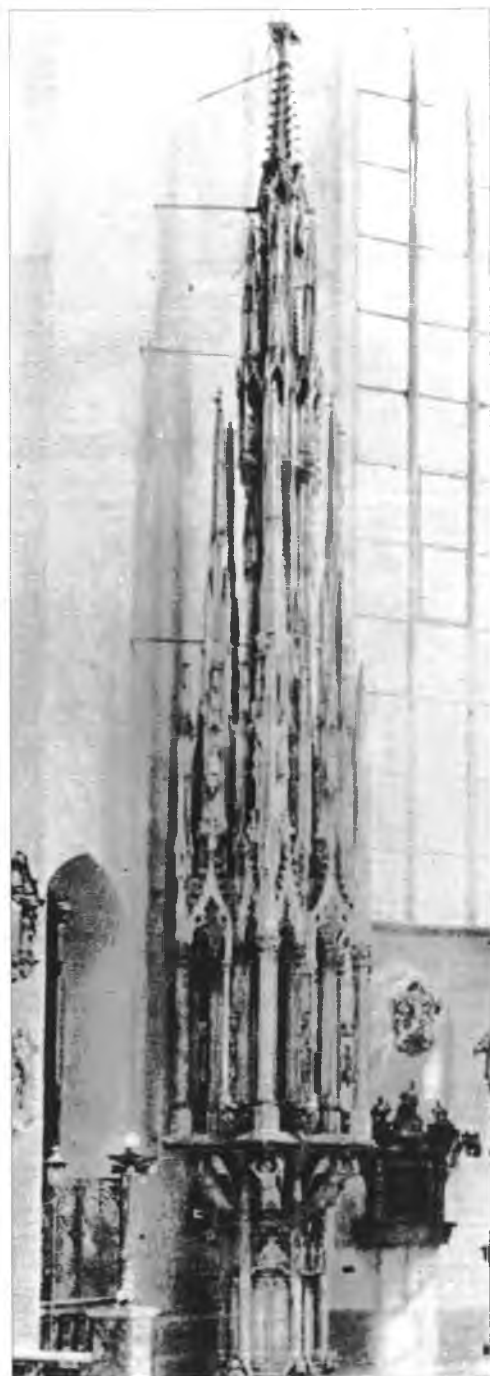
2. Chrzcielnica brązowa w Matejowcach

3. Chrzcielnica brązowa w Ruskinowcach

4. Chrzcielnica brązowa w Spiskiej Beli

5. Sacrarium w kościele par. p.w. św. Elżbiety we Wrocławiu

6. Chrzcielnica kamienna w kościele par. p.w. NM Panny na Piasku we Wrocławiu, fragment

7. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. świętych Piotra i Pawła w Legnicy

8. Chrzcielnica brązowa z kościoła par. p.w. św. Elżbiety we Wrocławiu

9. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. NM Panny w Banskiej Bystricy, fragment

10. Chrzcielnica brązowa w kościele par. p.w. NM Panny w Banskiej Bystricy, fragment